

Censurada: Rescatem el llegat de Margot Moles!

El nostre repte: Com podem rescatar la memòria de la gran atleta terrassenca Margot Moles Piña i fer servir el seu exemple per organitzar una trobada d'esport coeducatiu i inclusiu a la nostra escola?

Producte final: Documental biogràfic: Creació d'un podcast escolar breu (o infografia interactiva) explicant la vida i les fites de Margot Moles Piña.

Jornada esportiva comunitària: Disseny, preparació i dinamització de la *Petita Olimpíada Margot Moles*, (l'alumnat de 6è la dinamitza per a un cicle inferior o per a la resta de l'escola, amb proves cooperatives i reglament coeducatiu.

- **Nivell:** 6è d'Educació Primària (Cicle Superior)
- **Àrees:** Educació Física, Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural, Educació en Valors Cívics i Ètics i Llengua Catalana i Literatura.
- **Temporalització:** 8 sessions.

Situació d'Aprenentatge: Censurada: Rescatem el llegat de Margot Moles!

1. Descripció i Justificació

Aquesta situació d'aprenentatge neix de la necessitat de visibilitzar les dones en la història i en l'esport, trencant els estereotips de gènere i apropant la memòria democràtica a l'alumnat de Primària de manera propera i significativa. Prenent com a punt de partida el joc de taula *Qui és quina? Les dones de Terrassa* i la figura de la terrassenca **Margot Moles Piña** (campiona estatal i rècord mundial de llançament de martell el 1932), els infants de 6è descobreixen com els contextos històrics influeixen en les llibertats personals.

S'analitza com durant l'etapa republicana es fomentava l'educació física mixta a l'aire lliure (a través de l'Institut-Escola), mentre que la dictadura franquista va imposar un model submís per a les dones a través de la *Sección Femenina*, prohibint la pràctica de l'atletisme de competició i esborrant els èxits esportius de la Margot. La proposta uneix la recerca d'història local (amb fonts primàries com la seva partida de naixement a Terrassa) amb l'experimentació motriu en atletisme i hoquei, desembocant en una jornada d'aprenentatge servei i esport per a tothom.

El nostre repte: Com podem rescatar la memòria de la gran atleta terrassenca Margot Moles Piña i fer servir el seu exemple per organitzar una trobada d'esport coeducatiu i inclusiu a la nostra escola?

2. Objectius d'Aprenentatge

1. **Conèixer la figura de Margot Moles Piña** com a referent de l'esport femení local (Terrassa) i reflexionar sobre els obstacles i la repressió que van patir les dones esportistes durant la dictadura franquista.
2. **Descobrir l'esperit de l'Olimpíada Popular de Barcelona de 1936** com a símbol de pau, unió i igualtat davant l'autoritarisme.
3. **Analitzar críticament estereotips de gènere** en l'esport i en el llenguatge quotidià, identificant com el dret a la pràctica esportiva és un dret humà universal.
4. **Dissenyar i dinamitzar estacions d'esport coeducatiu** (llançaments adaptats, hoquei mixt, relleus cooperatius) on prevalgui la cooperació, el joc net i la participació equitativa.
5. **Elaborar i comunicar contingut audiovisual/oral** (pòdcast escolar o infografia) emprant la cerca en fonts fiables i respectant la propietat intel·lectual.

3. Competències Específiques i Criteris d'Avaluació (Cicle Superior - 6è)

Educació Física

- **Competència específica 5:** Comunicar vivències, emocions i idees utilitzant els recursos expressius del propi cos.
- **Competència específica 7:** Participar en el joc col·lectiu de manera activa mostrant-se respectuós amb les normes i els companys.
- **Criteris d'avaluació:**
 - **CA 7:** Participar i gaudir dels jocs i les activitats físiques amb coneixement i respecte de les normes, mostrant capacitat de modificar-les i crear-ne de noves per a la inclusió.
 - **CA 8:** Actuar d'acord amb valors com l'esforç personal i la cooperació en els jocs col·lectius, mostrant respecte amb les normes i rebuig davant la discriminació per raó de gènere.
 - **CA 9:** Opinar de forma crítica en relació amb situacions sorgides en la pràctica de l'activitat física i esportiva.

Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural

- **Competència específica 7:** Analitzar el passat i el present per comprendre la societat actual i defensar la igualtat.
- **Criteris d'avaluació:**
 - **CA 5 (Medi Social):** Reconèixer i respectar la diversitat social i de gènere, identificar les normes de convivència i defensar els drets i deures de les persones tot rebutjant situacions d'injustícia o discriminació del passat i del present.
 - **CA 7 (Medi Social):** Utilitzar diferents tipus de fonts documentals (orals, textuals com la partida de naixement, fotografies d'època) per obtenir informació d'èpoques passades i destacar les aportacions de les dones silenciades a la història.

Educació en Valors Cívics i Ètics

- **Competència específica 2:** Integrar de forma crítica normes i valors cívics i ètics per promoure una societat inclusiva, pacífica i democràtica.
- **Criteris d'avaluació:**
 - **CA 2.3:** Manifestar actituds basada en valors com la justícia, la pau, la solidaritat i el respecte en el seu entorn.
 - **CA 2.5:** Reflexionar sobre la defensa d'una efectiva igualtat de gènere i sobre la discriminació o exclusió per raó de gènere a través de l'anàlisi de situacions històriques i properes.

Llengua Catalana i Literatura

- **Competència específica (Oralitat i Multimodalitat - C3, C4, C6):** Produir i comprendre textos orals i multimodals de forma progressivament autònoma.
- **Criteris d'avaluació:**

- **CA 3 (Oralitat):** Exposar temes de producció pròpia oralment (o en format pòdcast) amb preparació prèvia d'un guió, adequant l'entonació, el to i el registre.
- **CA 4 / 6 (Alfabetització informacional):** Cercar informació en fonts digitals o analògiques, seleccionant les dades rellevants i comunicant els resultats de manera creativa respectant la propietat intel·lectual.

4. Sabers Específics

- **Educació Física:** Fórmules de joc net i cooperació; adaptació de reglaments esportius (atletisme i hoquei) per garantir la participació de tothom; el joc i l'esport com a eina de cohesió i superació d'estereotips de gènere.
- **Coneixement del Medi Social:** Canvis i continuïtats en el paper social de les dones (de la Segona República a la dictadura franquista); la memòria democràtica i històrica local; anàlisi de documents d'arxiu (partida de naixement de Terrassa, premsa esportiva històrica).
- **Educació en Valors:** Igualtat de gènere i prevenció de la discriminació; rebuig dels missatges que encasellen o limiten les persones per motius de gènere.
- **Llengua Catalana:** Planificació, enregistrament i edició d'un guió per a pòdcast o text informatiu per a la infografia; ús de llenguatge inclusiu i no sexista.

5. Seqüència Didàctica i Desenvolupament de les Sessions

Fase 1: Activitats inicials i d'exploració

- **Sessió 1: El repte i el descobriment al joc *Qui és quina?***
 - **Connexió lúdica:** Per equips de 4, juguen al joc de taula *Qui és quina? Les dones de Terrassa*. En localitzar la targeta de Margot Moles Piña, es llança la pregunta repte: "*Com pot ser que una dona nascuda a Terrassa el 1910 tingués el rècord del món de llançament de martell i fos campiona d'esquí i d'hoquei, i pràcticament ningú la conegui avui dia?*". [Censurada_ Rescatem el llegat de Margot Moles.pptx](#)
 - [Censurada_ Rescatem el llegat de Margot Moles.pptx.pdf](#)
 - **Pluja d'idees i reflexió guiada:** (Veure ANNEX 1: La dona en l'esport. República vs. Franquisme).

Posem en comú noms d'esportistes històrics que coneixen. Quants en sabem de dones abans dels anys 2000? Per què era tan estrany veure una dona llançar el disc o esquiar amb pantalons als anys 30? Presentem el repte: crear un pòdcast i organitzar unes olimpíades escolars on tothom tingui cabuda.

Bloc 1: Referents i la invisibilització (A qui recordem?)

- Si us demano el nom de tres atletes o futbolistes històrics masculins, segurament us venen al cap de seguida. En sabríeu dir tres de femenins d'abans de l'any 2000? Per què creieu que ens costa més?
- Coneixeu algun referent femení del món de l'esport clàssic? Creieu que la història ha tractat igual els èxits d'homes i dones?

Bloc 2: Estereotips de gènere i l'esport "adequat" (El cos i l'aparença)

- Creieu que avui dia encara hi ha esports considerats "masculins" o "femenins"? D'on ve aquesta idea?
- Com creieu que la societat veia una dona llançadora de disc o de martell als anys 30? Creieu que estava ben vist que una dona estigués musculada o demostrés molta força física?
- La Margot va ser durament criticada i titllada de "chicazo" per atrevir-se a esquiar amb pantalons en lloc de faldilles. Creieu que avui en dia encara hi ha polèmiques masculistes sobre la roba que han de portar les esportistes (com a la gimnàstica o l'atletisme)?

Bloc 3: Els mitjans de comunicació (Com ens ho expliquen?)

- Com us imagineu que els diaris i revistes esportives de l'època explicaven la notícia d'una dona batent un rècord mundial de força?
- Si comparem els titulars d'esports actuals, noteu diferències en com es fotografia, es descriu o es jutja una dona esportista respecte a un home? Podeu consultar: [Hemeroteca Digital. BNE. Diari Campeón](#)

Bloc 4: Política, drets i dictadura (L'esport com a llibertat)

- Què creieu que passa quan un govern o una dictadura decideix com ha de ser "la dona ideal"? Us imagineu que es puguin arribar a buidar les pistes d'atletisme femenines d'un país d'un dia per l'altre?.

Fase 2: Activitats de desenvolupament

- **Sessió 2: Detectius de la història (Aula de Medi Social / Informàtica)**
 - **Treball amb fonts primàries:** Es projecta i analitza la partida de naixement de Margot Moles a Terrassa (1910). (Veure ANNEX 9: Partida literal de naixement de Margot Moles Piña)
 - **Context històric (República vs. Dictadura):** S'introdueix l'esperit de la Segona República (esport a l'aire lliure a l'Instituto-Escuela, participació de nois i noies, l'Olimpíada Popular de Barcelona de 1936).
 - Es contraposa amb el discurs de la *Sección Femenina* del franquisme (Pilar Primo de Rivera) que deia que l'esport "fa perdre la gràcia a les dones" i que "la dona ha de restar a la llar". S'explica de manera pedagògica la pèrdua de drets, la inhabilitació professional de la Margot com a mestra d'educació física i la cancel·lació de

l'atletisme femení de competició durant dècades. (Veure ANNEX 2: Biografia per al Pòdcast / Infografia).

- **Sessió 3: Experimentació motriu a la pista (Educació Física)**
 - **Tast de disciplines de la Margot:**
 - *Iniciació als llançaments:* Llançament de pes i disc amb materials tous i adaptats (vòrtex, pilotes d'escuma denses, frisbees tous).
 - *Iniciació a l'hoquei:* Conducció, passades i xuts de precisió amb estics d'escuma.
 - **Reflexió motriu:** Treballem que la força, la coordinació i la tècnica no tenen gènere, desmuntant els comentaris que titllaven la Margot de "chicazo" pel sol fet de ser una atleta d'èxit.

Fase 3: Activitats d'estructuració

- **Sessió 4: El taller de guionatge (Llengua Catalana)**
 - Per parelles o tríos, redacten el guió d'un capítol de ràdio/pòdcast escolar de 2 minuts (o el text d'una infografia digital interactiva).
 - Apliquen l'estructura bàsica:
 1. *Capçalera i pregunta misteriosa:* Qui era Margot Moles?
 2. *Desenvolupament:* Èxits esportius, la participació als Jocs d'hivern i a l'Olimpíada Obrera d'Anvers.
 3. *El conflicte:* La censura franquista, la prohibició de competir i l'afusellament del seu marit.
 4. *Missatge de futur:* La importància de recordar-la i de garantir que l'esport sigui per a tothom. (Veure ANNEX 3: Bibliografia i Recursos)
- **Sessió 5: Disseny de l'Olimpíada Coeducativa (Educació Física)**
 - L'alumnat de 6è es constitueix com a "Comitè Olímpic Escolar". Treballen en 4 comissions per dissenyar i adaptar les 4 proves clau:
 1. *El llançament cooperatiu:* Sumar metres entre tots els membres de l'equip amb diferents artefactes escollits dialogadament.
 2. *L'hoquei de la igualtat:* Partit amb estics d'escuma on, per poder llançar a porteria, la pilota ha d'haver passat obligatòriament per tots els membres de l'equip.
 3. *Els relleus de la memòria:* Cursa d'agilitat en parelles agafades de la mà recollint targetes per ordenar una línia cronològica de la vida de Margot.
 4. *El rescat del rècord:* Repte cooperatiu de passar d'una banda a l'altra del camp utilitzant cercles sense trepitjar fora, ajudant-se mútuament.
 - Aprenen a utilitzar la *Targeta de l'Àrbitre/a de Joc Net* (on es puntuen actituds de respecte, suport al company i diàleg, per sobre dels punts esportius purs). Veure:
 - ANNEX 4: Pauta per dissenyar l'Olimpíada Coeducativa i

- ANNEX 6: Targeta d'Avaluació de l'Àrbitre: Olimpíada Margot Moles.

Fase 4: Activitats d'aplicació i avaluació

- **Sessió 6: Enregistrament del Pòdcast i assaig del Manifest**
 - Enregistrament dels àudios mitjançant tauletes o ordinadors de l'aula.
 - Redacció i assaig de la lectura del *Manifest Inaugural de l'Olimpíada Margot Moles*, adaptat per a nens i nenes. **Veure:**
 - ANNEX 10: Dossier de treball per a la creació del pòdcast
- **Sessió 7: Celebració de la Gran Olimpíada Margot Moles Piña**
 - Jornada d'aprenentatge-servei al pati de l'escola o poliesportiu municipal proper.
 - L'alumnat de 6è dinamitza la jornada per als nens i nenes de cicle mitjà (o altres cursos de primària). Llegeixen el manifest, fan de jutges de joc net, expliquen les regles coeducatives i animen la participació de tots els equips mixtos. **Veure:**
 - ANNEX 5: Manifest Inaugural: Olimpíada Margot Moles Piña
 - ANNEX 7: Llista de comprovació: Missió "Rescatem Margot Moles" i
 - ANNEX 8: Rúbrica d'Avaluació
- **Sessió 8: Cloenda, difusió comunitària i valoració final**
 - Escoltem a l'aula els pòdcasts creats i fem difusió al blog de l'escola o a la ràdio del centre.
 - Reflexió col·lectiva sobre com ens hem sentit liderant una activitat esportiva per als companys petits de l'escola. Omplim la diana d'autoavaluació i la pauta de coavaluació.

6. Breu descripció de com s'aborden els vectors en aquesta situació d'aprenentatge

- **Perspectiva de gènere:** És el vector vertebrador de la proposta. A través de la recerca sobre la trajectòria de Margot Moles Piña i el joc *Qui és quina? Les dones de Terrassa*, l'alumnat pren consciència de les aportacions de les dones a l'esport, analitza la repressió i invisibilització patides durant la dictadura franquista i desmunta críticament els estereotips de gènere en pràctiques associades tradicionalment a la força o a l'espai masculí (llançaments atlètics, hoquei, indumentària esportiva).
- **Ciutadania democràtica i consciència global:** Es treballa en descobrir l'esperit antifeixista i d'agermanament de la fallida Olimpíada Popular de Barcelona de 1936, reflexionant sobre com els règims dictatorials suprimeixen drets fonamentals i llibertats civils. A més, es fomenta el compromís cívic en dinamitzar unes jornades basades en la pau, la convivència i el respecte mutu.
- **Aprenentatges competencials:** La situació connecta sabers de diferents disciplines (Educació Física, Medi Social, Valors i Llengua) per resoldre un repte autèntic: l'alumnat no només investiga fets del passat, sinó que actuen com a divulgadors i dinamitzadors esportius reals en organitzar i liderar la *Petita Olimpíada Margot Moles* per a companys de l'escola.
- **Qualitat de l'educació de les llengües:** Es desplega mitjançant la comunicació oral. L'alumnat cerca i processa informació de fonts documentals històriques, planifica i redacta el guió del pòdcast o de la infografia emprant connectors i un llenguatge inclusiu no sexista, i practica la dicció en la gravació de l'àudio i en la proclamació pública del manifest inaugural.
- **Universalitat del currículum:** S'apliquen els principis del Disseny Universal per a l'Aprenentatge (DUA) oferint múltiples mitjans de representació (textos d'arxiu, partida de naixement, fotografies, àudios) i d'expressió (pòdcast oral, creació visual d'infografies o dinamització motriu). Paral·lelament, les proves esportives s'adapten amb materials segurs i regles coeducatives perquè qualsevol alumne pugui participar amb èxit amb independència de la seva condició física o habilitat.
- **Benestar emocional:** L'aprenentatge a través del joc col·lectiu i la cooperació genera vincles d'ajuda mútua i empatia cap a les persones represaliades de la història. A més, assumir el rol de referents positius i àrbitres de joc net davant d'infants de cursos inferiors reforça l'autoestima, el sentiment de pertinença i la responsabilitat social de l'alumnat de 6è.

ANNEXOS: MATERIALS PER AL PROFESSORAT I L'ALUMNAT

ANNEX 1:

Guia per al Professorat - La dona en l'esport (República vc. Franquisme)

Aquest document pretén guiar l'alumnat a l'hora d'entendre el xoc brusc i la reculada de drets que va patir l'esport femení a Espanya a causa de la dictadura.

1. El model de la Segona República: L'esport com a emancipació

- **Educació innovadora i mixta:** Cal explicar que institucions com l'*Instituto-Escuela* (on la Margot i la seva germana eren professores) van ser pioneres a introduir l'atletisme per a nois i noies per igual. Fomentaven una educació moderna, laica i a l'aire lliure.
- **La "nova dona":** Dones com les germanes Moles representaven un model de dona moderna, lliure i independent. L'esport era una eina directa d'apoderament.
- **La rebel·lia de la indumentària:** És molt il·lustratiu explicar a l'alumnat que la Margot va ser la primera dona a la serra de Madrid a atrevir-se a esquiar amb pantalons, rebutjant les faldilles tradicionals per pura comoditat esportiva. Això feia que els sectors conservadors la criticassin i la titllessin despectivament de "chicazo".

2. El retrocés Franquista: L'esborrament i la submissió

- **Prohibició de l'esport de competició:** El nou règim franquista no només va inhabilitar professores com la Margot, sinó que la *Delegación Nacional de Deportes* va prohibir explícitament a les dones practicar esports considerats "exigents" com l'atletisme.
- **El nou ideal femení imposat per la Sección Femenina:** El model de dona forta i lliure va ser erradicat. Pilar Primo de Rivera va dissenyar un sistema on la dona existia per servir a la família i a la pàtria. L'objectiu era crear "la mestressa de casa perfecta", sense aspiracions professionals pròpies.
- **El text clau per debatre (Discurs de Pilar Primo de Rivera, 15-01-1938):** Projecteu o llegiu a classe aquest fragment per evidenciar per què atletes com Margot Moles no tenien cabuda en el nou règim:
 - **La sumisión física y social (1938):**
"El verdadero deber de las mujeres para con la Patria es formar familias con una base exacta de austeridad y de alegría (...) Lo que no haremos nunca es ponerlas en competencia con ellos [los hombres], porque jamás llegarán a igualarlos y en cambio pierden toda la elegancia y toda la gracia indispensable para la convivencia."
 - **La anulación intelectual (1943):**
"Las mujeres nunca descubren nada. Les falta el talento creador reservado por Dios para inteligencias varoniles".

ANNEX 2:

Biografia Clau per al Pòdcast o Infografia

Context Històric i ressenya biogràfica

1. Orígens i formació: L'educació com a motor de llibertat

Margarita (Margot) Moles va néixer a la ciutat de Terrassa el 12 d'octubre de 1910. Filla d'una família d'intel·lectuals vinculada a la renovació pedagògica, va ser alumna i posteriorment professora de l'Instituto-Escuela de Madrid, un centre pioner vinculat a la Institución Libre de Enseñanza (ILE). Tant ella com la seva germana Lucinda van estudiar i, posteriorment, van treballar com a professores de Cultura Física i Jocs a l'Instituto-Escuela de Madrid. Des de ben petites es van educar en el respecte per la natura i l'exercici a l'aire lliure com a motor de creixement personal. Aquest centre promovia una educació laica, moderna, mixta i en constant contacte amb la natura, sent el primer d'Espanya a introduir l'atletisme per a nois i noies per igual. La seva educació va ser clau per trencar amb la moral catòlica de l'època, la qual rebutjava que les dones fessin esport argumentant que les masculinitzava i perjudicava la seva funció materna.

2. Una pionera poliesportiva i rebel

Margot es va convertir en l'arquetip de la "nova dona espanyola" republicana gràcies als seus èxits incontestables i la seva actitud independent: Atletisme: Va ser la pionera absoluta d'aquest esport (juntament amb la seva germana). Va ser campiona i plusmarquista nacional de llançament de disc i pes. Internacionalment, va guanyar l'or al Campionat Mundial Universitari de Torí (1933). Esports d'hivern: Va ser campiona d'esquí de la societat alpina Peñalara durant anys consecutius. Va ser seleccionada per representar Espanya als Jocs Olímpics d'Hivern de Garmisch-Partenkirchen el 1936, convertint-se en una de les primeres olímpiques espanyoles d'hivern. A més, va ser la primera dona a la serra de Madrid que es va atrevir a esquiar amb pantalons en lloc de faldilles. Hoquei: Va ser capitana i defensa infranquejable de l'equip femení de l'Athletic Club de Madrid, amb el qual va guanyar els dos primers Campionats d'Espanya d'hoquei femení (1934 i 1935). Natació: Va ser sòcia fundadora del club Canoë l'any 1930 i campiona de Castella de 100 metres braça.

3. Activisme pels drets esportius de la dona

Cansades de la manca de suport i del paternalisme dels clubs masculins, l'any 1935 diverses esportistes madrilenyes van crear el Club Femenino de Deportes de Madrid. Margot va ser signant del manifest fundacional d'aquest club, que tenia com a objectiu oferir instal·lacions, entrenaments i un espai segur i autònom exclusiu per a dones, on ella mateixa va col·laborar en la preparació física. Rebel·lia en la indumentària: Va ser la primera dona a la serra madrilenya que es va atrevir a esquiar amb pantalons en lloc de les tradicionals faldilles i benes. Tot i ser criticada i titllada de "chicazo" pels sectors més conservadors, ella prioritza la comoditat esportiva per sobre de les cotilles socials de

l'època. Considerava l'antiga indumentària ridícula i anys després afirmava amb orgull que el temps li havia donat la raó.

4. Un matrimoni basat en la comprensió i la passió per l'esport

L'any 1934, Margot es va casar amb Manuel Pina Picazo, un reconegut esquiador madrileny i campió d'Espanya de fons. Suport mutu: Va trobar en el seu marit, l'esquiador campió d'Espanya Manuel Pina (amb qui es va casar el 1934), un company que entenia perfectament la seva passió. Aquesta aliança li va permetre continuar competint en un context on el matrimoni acostumava a significar la fi de la vida pública de la dona.

5. L'Olimpíada Popular Obrera

L'any 1936 s'estava preparant l'Olimpíada Popular a Barcelona com a resposta antifeixista als Jocs de Berlín de Hitler. La Margot era una de les esportistes seleccionades per anar. L'esclat de la guerra la va suspendre just abans d'inaugurar-se. Durant la guerra, Margot va ser l'abanderada de la delegació republicana a la III Olimpíada Internacional Obrera d'Anvers (Bèlgica, 1937) on va ser l'única espanyola en aconseguir una medalla (bronze en llançament de disc). Durant el conflicte, ella i la seva germana van ajudar en la cura de nens orfes de guerra a l'hospici de l'Instituto-Escuela, i Margot teixia roba d'abric per a la població assetjada de Madrid.

6. L'esclat de la guerra i la decisió de no exiliar-se

Quan a principis del 1939 l'avenç de les tropes franquistes va fer evident la derrota republicana, els pares i germans de la Margot van travessar la frontera cap a l'exili (Estats Units i Mèxic). Margot, però, va prendre la dramàtica decisió de quedar-se a Madrid perquè estava embarassada i esperava el retorn del seu marit, que encara continuava combatent al front de València. Malauradament, el seu marit mai va conèixer la filla que van tenir (Luly naixeria el 10 de gener de 1939); va quedar atrapat al port d'Alacant sense poder fugir i, després de patir l'internament en camps de concentració i rebre una falsa denúncia de venjança d'un excompany d'esquí, va ser afusellat el gener de 1942.

7. La repressió franquista i l'oblit

Margot va patir la repressió de primera mà: El nou règim va esborrar el seu currículum esportiu, li va prohibir la pràctica de l'atletisme (considerat impropï per a les dones en la dictadura) i la va inhabilitar professionalment com a professora d'Educació Física. Per poder sobreviure i mantenir la seva filla en solitari, Margot es va veure obligada a vendre roba que ella mateixa brodava a mà, complementant-ho amb ajudes econòmiques que la seva germana Lucinda li enviava des dels Estats Units. Temps després, també va aconseguir alguns ingressos allotjant a casa seva joves professores i estudiants nord-americanes de l'Instituto Internacional de Boston, donant-los un entorn acollidor. Malgrat estar condemnada a l'ostracisme i obligada a portar una vida discreta, no va deixar l'activitat física del tot i va continuar fent exercici de forma privada a les instal·lacions del Canal d'Isabel II de Madrid.

8. L'esborrament del seu llegat i la substitució del model de dona

La fi de l'atletisme femení: El nou règim va esborrar literalment l'historial esportiu de la Margot. La Delegación Nacional de Deportes franquista va prohibir a les dones practicar esports "exigents" com l'atletisme. Les pistes van quedar buides de dones i l'atletisme femení de competició va desaparèixer d'Espanya durant més de dues dècades. Un nou model imposat: El model de dona moderna, lliure, forta i independent que representava Margot Moles va ser erradicat del tot. Es va imposar la moral ultracatòlica a través de la Sección Femenina de la Falange, que publicava consignes com: "Ens resistim a entendre el nou concepte de la dona moderna, lliure i independent. Estimem la dona que ens espera passiva, dolça, darrere d'una cortina, al costat de les seves labors i les seves pregàries".

9. Els últims desitjos de Margot

Després d'una llarga vida marcada pel silenci forçat, va poder viure la restauració democràtica, però un càncer de mama va acabar amb la seva vida l'agost de 1987. Tot i que el franquisme li va tallar les ales esportives quan només tenia vint-i-vuit anys, no va oblidar mai el seu gran amor per la muntanya i la natura. L'última voluntat de la seva vida va ser que les seves cendres fossin escampades lliurement al port de Navacerrada, un desig que finalment van complir la seva filla, un dels seus nets i el seu amic Enrique Ugarte.

ANNEX 3:

Bibliografía i Recursos

- Llibre principal de referència: Ramos Altamira, Ignacio (2017). ***Margot Moles, la gran atleta republicana***. Libros.com. Aquest text és la base històrica de tota la recerca i detalla exhaustivament les proeses esportives i vitals de la protagonista.
- Hemeroteca Digital. Biblioteca Nacional de España (per consultar revistes i diaris esportius d'època): [Hemeroteca Digital. BNE. Revista Campeón](#)
- Clara Ferrero: [Si te gusta el deporte deberías saber quién es Margot Moles | S Moda](#)
- Laura Galaup: [Margot Moles, la atleta republicana que abrió el camino olímpico y terminó recluida en casa por el franquismo](#)
- Raquel Vázquez Ramil. Mujeres y educación en la España contemporánea. La institución Libre de Enseñanza y la Residencia de Señoritas de Madrid. [Mujeres y educación en la España contemporánea.](#)
- Peñalara. Real Sociedad de Alpinismo.
- Isabel F. Lantigua. [Margot Moles y Faustina Valladolid, las atletas pioneras que Madrid rescata del olvido](#)
- [Margot Moles: mujeres olvidadas en la historia](#)
- [Esto me suena. Las tardes del Ciudadano García - Margot Moles, pionera del deporte femenino en España](#)

ANNEX 4:

Pauta per dissenyar l'Olimpíada Coeducativa

Regles que l'alumnat de 6è de primària ha d'aplicar per a la competició de cicle mitjà o inicial,...
(Apadrinament esportiu):

1. **Equips Mixtos i Equitatius:** Els equips no es poden fer "per amistat" únicament. Cal barrejar gèneres i habilitats motrius.
2. **Rols rotatoris:** Tothom ha d'assumir en algun moment el rol de lideratge/capità i el rol de suport.
3. **Sistema de puntuació per valors:** Guanya qui assoleixi la fita motriu, però es donen "punts extra" pel joc net, el suport animós al rival i la superació personal.
4. **Inclusió total:** Adaptar distàncies o pesos perquè tothom, fins i tot alumnat amb mobilitat o capacitats diferents, pugui participar activament a les estacions (inspirades en el llançament de pes, disc, o cursa de relleus).

Premisses obligatòries per a totes les proves:

- **Equips Internivells:** Els equips han d'estar formats per alumnat de diferents classes del centre per fomentar l'agermanament.
- **Agrupaments heterogenis i mixtos:** Obligatòriament mixtos pel que fa a gènere i capacitats.
- **Puntuació per valors:** A cada estació, l'àrbitre (alumnat de 6è) atorga punts no només pel resultat esportiu, sinó pel joc net, el suport mutu i l'estratègia cooperativa.

(Exemples de possibles proves)

Prova 1: "El Llançament Cooperatiu Margot" (Inspirat en l'atletisme)

- La Margot Moles va ser rècord del món de llançament de martell i campiona de disc i pes.
- **Dinàmica:** En lloc de buscar la distància individual màxima, l'equip ha d'assolir una "distància objectiu total" sumant els llançaments de tots els seus membres.
- **Regla coeducativa:** Hi haurà diferents tipus de projectils (pesants, lleugers, d'escuma, discos voladors). L'equip ha de dialogar i decidir qui llança quin objecte, basant-se en les capacitats de cada persona, assegurant que tothom porti a l'objectiu comú. Ningú pot llançar dues vegades fins que tothom hagi tirat.
- **Puntuació de valors:** Es valora com l'equip pren la decisió conjunta sense imposar rols per gènere (evitant l'estereotip de "els nois tiren allò pesant").

Prova 2: "L'Hoquei de la Igualtat" (Inspirat en l'hoquei)

- La Margot va ser campiona d'Espanya d'hoquei.
- **Dinàmica:** Un minipartit d'hoquei adaptat (amb pals d'escuma o plàstic tou i pilota de goma per garantir la seguretat).
- **Regla coeducativa:** Perquè un gol sigui vàlid, la pilota ha d'haver estat tocada i passada prèviament per tots els membres de l'equip que estan al camp. Si algú marca sense que una companya o company hagi tocat la bola, el gol no puja al marcador.
- **Puntuació de valors:** Es penalitza el joc individualista i es premia la comunicació al camp i la rotació constant de posicions (ningú es queda fix de porter/a per imposició).

Prova 3: "Relleus de la Memòria" (Inspirat en l'esquí i l'atletisme)

- La Margot va ser una de les pioneres de l'esquí i una gran corredora prioritant l'ús de roba còmode per a la pràctica esportiva.
- **Dinàmica:** Una cursa de relleus amb obstacles que simulen una pista d'esquí en sec (eslàlom entre cons, salts petits).
- **Regla coeducativa:** Els relleus no es fan passant un testimoni normal, sinó "peces de la història". Cada rellevista ha de recollir en un extrem de la pista una targeta amb una data o fita de la vida de Margot Moles. En finalitzar la cursa, l'equip ha d'ordenar cronològicament les targetes per completar la prova. A més, els rellevistes han de córrer en parelles agafats de la mà o simulant anar en els mateixos esquís (coordinant el pas).
- **Puntuació de valors:** Es premia el ritme compenetrat de la parella en córrer (no deixar enrere el company/a) i la resolució conjunta del puzzle històric final.

Prova 4: "El Rescat del Rècord" (Repte de confiança i suport)

- Simbolitza com el franquisme va intentar enfonsar la seva memòria i com nosaltres la rescatem.
- **Dinàmica:** Travessar un "riu" o espai delimitat sense tocar el terra, utilitzant únicament uns pocs cercols o matalassos petits com a "pedres".
- **Regla coeducativa:** L'equip ha de creuar sencer. Si algú toca el terra, tot l'equip ha de tornar a començar. S'hauran de donar la mà, abraçar-se per cabre als cercols i passar-se el material des de l'últim fins al primer per continuar avançant.
- **Puntuació de valors:** Punts extra per les paraules d'ànim que utilitzin quan algú comet un error, valorant la resiliència i l'empatia.

ANNEX 5:

Manifest Inaugural: Olimpíada Margot Moles Piña (exemple de manifest)

Companyes, companys, professorat i alumnat de cicle mitjà i superior: Benvinguts i benvingudes a la primera Olimpíada Margot Moles! Avui ens reunim en aquestes pistes no només per fer esport. Som aquí per fer justícia, per recordar i per demostrar que l'activitat física és una de les millors eines per construir igualtat i llibertat.

El juliol de 1936, la ciutat de Barcelona ho tenia tot a punt per celebrar l'Olimpíada Popular. Havia de ser un gran esdeveniment internacional contra el feixisme, unes olimpíades que defensaven l'agermanament entre els pobles, la pau i la inclusió de totes les classes socials. L'esclat tràgic de la Guerra Civil va impedir que aquell somni es fes realitat. Avui, nosaltres recollim el testimoni d'aquells i aquelles atletes que creien en un món millor i els retem l'homenatge que la història els va arrencar.

I ho fem recordant i alçant el nom d'una de les nostres figures més grans i, alhora, més injustament invisibilitzades: la Margot Moles Piña. Nascuda a Terrassa el 1910, la Margot va ser una autèntica pionera que es va atrevir a trencar totes les barreres. Va competir al màxim nivell i va ser campiona d'Espanya, assolint el 1932 el rècord del món de llançament de martell. Ella i les dones de la seva generació van demostrar a les pistes, a la neu i a les piscines que no hi ha esports "d'homes" i "de dones".

Però la dictadura franquista no només va destruir la democràcia; també va intentar esborrar el seu nom i el de tantes altres. La Margot va patir una duríssima repressió: el seu marit, Manuel Pina, va ser afusellat el 1942, i ella va ser apartada i inhabilitada per exercir la docència esportiva. La història va voler silenciar-la en la foscor, però avui nosaltres la retornem a la llum.

Avui, el nostre centre ho celebra amb aquesta Olimpíada Coeducativa. Aquí no venim a demostrar qui és superior ni a deixar a ningú a la banqueta. Venim a jugar en equips mixtos i equitatius, a compartir els rols, a donar-nos suport i a garantir que el joc net prevalgui sempre sobre el resultat. Avui, l'únic rècord que volem batre és el de la companyonia i la inclusió.

Per la memòria democràtica, per l'equitat de gènere i per un esport veritablement lliure: Declarem inaugurada l'Olimpíada Margot Moles!

ANNEX 6:

Targeta d'Avaluació de l'Àrbitre vers l'alumnat participant a l'Olimpíada Margot Moles

Equip a avaluar: _____ Institut: _____

Prova: _____ Àrbitre/a (6è de primària): _____

Criteri de Valoració Coeducativa	1 Punt (A millorar)	2 Punts (Bon nivell)	3 Punts (Nivell Margot Moles)
Participació Equitativa	Unes poques persones assumeixen el protagonisme o lideren sempre.	La majoria hi participa, però els rols de lideratge i suport no roten de forma natural.	Tot l'equip assumeix rols compartits i ningú queda exclòs de l'acció principal.
Cooperació i Suport Mutu	Es culpen davant les errades o hi ha actituds individualistes.	S'ajuden mútuament si algú ho demana, mantenint un bon clima general.	Mostren suport animós constant al seu propi equip i al rival, prioritzant la superació personal.
Respecte a les Regles Inclusives	Prioritzen guanyar i es frustran amb les normes d'inclusió.	Compleixen les normes coeducatives bàsiques sense queixar-se.	Demostren comprendre plenament que el joc net preval sempre sobre el resultat competitiu.
Estratègia Compartida	Les decisions les imposa una sola persona sense consultar.	Hi ha cert diàleg, però no s'escolten totes les aportacions per igual.	Dialoguen de forma conjunta, valorant i aprofitant les capacitats diverses de cada integrant de manera inclusiva.

Puntuació Total de Valors: ____ / 12 punts

Observacions i "Bonus de Joc Net": *(Espai perquè l'àrbitre anoti si l'equip ha realitzat algun gest extraordinari de companyonia, empatia o inclusió que mereixi una menció especial a la cerimònia de cloenda).*

ANNEX 7:

Llista de comprovació del podcast o infografia: Missió "Rescatem Margot Moles Piña"

(Autogestió i seguiment de l'equip de 6è)

Nom de l'equip: _____

Membres del grup: _____

Format triat: ☐ Pòdcast de ràdio escolar ☐ Infografia interactiva digital

Fase 1: Investigació històrica i creació del guió (Medi Social, Valors i Llengua)

- ☐ Cerca i fonts fiables: Hem cercat informació sobre la vida de la terrassenca Margot Moles Piña a partir de fonts primàries (com la seva partida de naixement a Terrassa) i fons documentals de l'època.
- ☐ Contrast històric: El nostre guió explica clarament les dues etapes: la llibertat i l'impuls de l'esport femení durant la Segona República (a l'Institut-Escola) enfront de la prohibició de competir i l'esborrament del seu llegat durant el franquisme.
- ☐ Perspectiva de gènere: Hem inclòs una reflexió sobre per què la van criticar (com quan esquiava amb pantalons) i denunciem que mai no s'ha de limitar ningú a fer un esport pel seu gènere.
- ☐ Estructura del text: Hem organitzat el text en tres parts clares: una introducció que enganxa (el misteri de qui era), un desenvolupament amb les seves fites esportives i un comiat que convida a recordar-la.

Fase 2: Experimentació motriu i disseny coeducatiu (Educació Física)

- ☐ Pràctica d'habilitats: Hem experimentat a classe les disciplines que dominava la Margot (llançament adaptat de pes i disc, hoquei i agilitat), comprovant que la força i la tècnica no depenen del gènere.
- ☐ Normes inclusives per a l'escola: Hem preparat les estacions de joc adaptant el reglament perquè tot l'alumnat pugui participar amb èxit, utilitzant materials segurs (pilotes d'escuma, estics tous).
- ☐ Cooperació obligatòria: Hem assegurat que a cada joc el resultat depengui de la col·laboració de tothom (per exemple: passades obligatòries abans de fer gol o suma conjunta de distàncies en els llançaments).

Fase 3: Producció final i dinamització de la trobada (Lideratge escolar)

- ☐ Enregistrament / Disseny:
 - *Si fem pòdcast*: Hem assajat la lectura, vocalitzem clarament, mantenim un to engrescador i l'àudio s'escolta net i sense sorolls de fons.
 - *Si fem infografia*: Hem combinat imatges històriques, textos breus i colors que faciliten una lectura ordenada.
- ☐ El Manifest Inaugural: Hem preparat i assajat la lectura del manifest en record de l'Olimpíada Popular de Barcelona de 1936 per inaugurar la jornada davant de la resta d'infants.
- ☐ Organització d'equips: Hem ajudat a fer equips barrejats (mixtos de gènere i capacitats), evitant que ningú quedi al marge.
- ☐ Paper d'àrbitres de joc net: Tenim a punt la *Targeta d'Avaluació de l'Àrbitre* i sabem que la nostra feina principal és animar, valorar el respecte i premiar la bona companyonia per sobre de qui guanyi.

ANNEX 8: Rúbrica d'Avaluació d'un sol punt: Creació del Pòdcast Documental

Títol del pòdcast: _____

Equip / Alumnat: _____

Aspectes a millorar	Estàndard de qualitat esperat (Indicadors d'assoliment per a 6è de Primària)	Evidències d'excel·lència
	RIGOR HISTÒRIC I CONTEXT LOCAL (CA 7.1 i 7.2 de Medi) El pòdcast documenta amb claredat qui va ser Margot Moles Piña (esportista pionera nascuda a Terrassa). Explica de manera entenedora el contrast històric: la participació i impuls de l'esport femení durant la Segona República (Institut-Escola) enfront de la pèrdua de llibertats, la cancel·lació de l'atletisme femení i l'esborrament del seu llegat durant el franquisme. S'hi evidencia l'ús de fonts d'informació reals (com la partida de naixement de Terrassa).	
	PERSPECTIVA DE GÈNERE I VALORS CÍVICS (CA 8.1 de Medi / CA 2.3 i 2.5 de Valors) El missatge va més enllà de citar dates: reflexiona de forma crítica sobre els prejudicis que va patir Margot Moles (com les crítiques per esquiar amb pantalons o per practicar disciplines de força). Rebutja activament els estereotips de gènere en l'esport i defensa que nois i noies han de tenir les mateixes oportunitats per practicar qualsevol disciplina.	
	ESTRUCTURA I COHERÈNCIA DEL GUIÓ (CA de Llengua - Expressió Escrita i Comunicació) El contingut s'organitza seguint un guió clar: comença amb una presentació atractiva que planteja el repte o misteri, continua amb un desenvolupament ordenat dels fets (èxits esportius i context de repressió) i acaba amb una conclusió que convida a recordar el seu llegat. Utilitza connectors adequats i un llenguatge respectuós i no discriminatori.	
	COMUNICACIÓ ORAL I FORMAT AUDIOVISUAL (CA de Llengua - Comunicació Oral i Digital) La locució és clara, entenedora i amb una entonació i un volum adequats per captar l'atenció dels oients. Es nota una bona preparació i assaig previs. L'enregistrament és net, sense sorolls de fons molestos, i el to utilitzat transmet respecte i empatia envers la història de la protagonista.	

ANNEX 9

Partida literal de naixement de Margot Moles Piña

Núm. 384
Margarita Moles
Piña 4

En la ciudad de Tarrasa a las quince del día doce de Octubre de mil novecientos diez.

Ante D. Modesto Malet y Borrás,
Juez Municipal y D. Paulino Castellaras y Rós,
Secretario, compareció D. Artrudis Glopert y Albadó,
natural de Olesa de Montserrat término
municipal de idem provincia de
Barcelona, mayor de edad, viuda comadrona,
domiciliada en la calle de Sventonija
n.º 12 según cédula personal de novena clase, número
presentando con objeto de que se inscriba en el Registro
Civil una niña; y al efecto como comadrona asistente
al parto DECLARÓ:

Que dicha niña nació en la casa número de campo
de la Maria Buguiní a
las veinte y cuatro del día marce del corriente.

Que es hija legítima de Pedro Moles Armella,
de treinta y dos años de edad, Doctor en Letras, y de
Carolina Piña de Rubies, de treinta años de edad,
sin profesión expresa, los dos naturales de Gracia
(Barcelona) y domiciliados en el del de la recién na-
cida.

Que es nieta por la línea paterna de
Pedro Moles Alrich y de Maria Armelle Tique-
rola, difuntos, y por la materna de Carrie
Piña Segura y de Mercedes de Rubies de Beren-
quer, difuntos ambos.

Y que a la espresada niña se le pone el nombre de
Margarita, Carlota, Benjamina.

FECHA Y HORA DEL DOCUMENTO 05/05/2026 09:11
DIRECCIÓN DE VALIDACIÓN <https://sede.mjusticia.gob.es/es/comprobacion-autenticidad>
FIRMADO ELECTRÓNICAMENTE POR Secretaría de Estado de Justicia

ANNEX 10 Dossier de Treball: Creació del Pòdcast: "Rescatem el llegat de Margot Moles Piña!"

Aquest material conté les plantilles de planificació escrita i les bastides lingüístiques per ajudar l'alumnat a estructurar el guió, redactar amb cohesió i enregistrar el seu episodi de ràdio escolar amb una dicció clara i expressiva.

1. Bastida de Connectors i Recursos Lingüístics per a Cicle Superior

Perquè el text soni fluid i ben lligat, cal fer servir connectors textuais i marques de discurs oral:

Funció en el discurs	Connectors i fórmules útils
Introducció i connexió amb l'audiència	<i>Us heu preguntat mai...?, Benvinguts i benvingudes a..., Avui viatgem en el temps per descobrir..., Sembla increïble, però...</i>
Ordenació temporal i cronologia	<i>Per començar, En primer lloc, L'any 1910 a Terrassa..., Més endavant, Durant la Segona República, A partir d'aquell moment, Anys després...</i>
Contrast i canvi d'època	<i>En canvi, Per contra, Mentre que durant la República..., Amb l'arribada de la dictadura franquista..., Tot i els seus èxits..., Malauradament...</i>
Causa i conseqüència	<i>Com a conseqüència, Per aquest motiu, Això va fer que..., A causa de la censura..., Per tant...</i>
Opinió crítica i perspectiva de gènere	<i>Des del nostre punt de vista, Considerem que és injust que..., Aquest fet demostra que..., Cap persona hauria de ser jutjada per..., L'esport ha de ser una eina de...</i>
Conclusió i crida a l'acció	<i>Per acabar, En conclusió, Avui volem recordar que..., El millor homenatge que li podem fer és..., Gràcies per escoltar-nos i fins al proper episodi!</i>

2. Plantilla per a la Planificació del Guió (Fase d'Expressió Escrita)

Títol de l'episodi: _____

Membres de l'equip: _____

Durada aproximada: 2 - 3 minuts (ideal per a ràdio escolar).

Part 1: Capçalera i Ganxo Inicial (aprox. 30 segons)

- Sintonia musical de fons: (Descriu quina música posareu: alegre, misteriosa, èpica...).
- Salutació:
"Hola a tothom! Som la [Nom] i el [Nom], de 6è de l'Escola [Nom Escola], i avui us portem un nou capítol de la nostra ràdio escolar..."
- Pregunta repte / Ganxo:
"Sabíeu que a la nostra ciutat, Terrassa, va néixer una de les millors atletes de tota la història i que gairebé ningú la coneix? Avui rescatem la història de..."

Part 2: Desenvolupament - Els Triomfs i la Llibertat (aprox. 60 segons)

- Orígens i educació:
"Margot Moles Piña va néixer a Terrassa el 1910. Des de ben petita va aprendre que l'esport era per a tothom a l'Instituto-Escuela, on nois i noies..."
- Fites esportives:
"Va destacar en molts esports diferents: l'any 1932 va batre el rècord del món de... A més, va ser campiona d'Espanya d'hoquei herba i una de les primeres dones a anar a uns Jocs Olímpics d'hivern esquiant. Per comoditat, esquia amb pantalons, i sabeu què deien els sectors conservadors? La criticaven i la titllaven de..."
- L'Olimpíada Popular de Barcelona (1936):
"La Margot estava seleccionada per a l'Olimpíada Popular de Barcelona el juliol de 1936, una trobada que defensava la pau i la igualtat, però que no es va poder celebrar perquè..."

Part 3: El Conflicte - L'Oblit i la Censura Franquista (aprox. 45 segons)

- El canvi de règim:
"Quan va començar la dictadura franquista, tot va canviar per complet. El nou govern i la Sección Femenina deien que la dona havia d'estar a casa i..."
- La repressió:
"Com a conseqüència, van prohibir l'atletisme femení de competició. A més, a la Margot la van inhabilitar com a professora de gimnàstica i el seu historial esportiu va quedar esborrat dels llibres durant dècades."

Part 4: Conclusió i Crida a l'Acció (aprox. 30 segons)

- Reflexió de gènere:
"Creiem que la història ha estat molt injusta amb Margot Moles. Ningú no hauria de deixar de fer allò que li agrada pel fet de ser dona o home."

- Connexió amb l'Olimpíada Margot Moles de l'escola:
"Per això, a la nostra escola hem decidit recuperar el seu nom i organitzar la Petita Olimpíada Margot Moles: unes proves on l'important no és guanyar, sinó jugar amb respecte, equips mixtos i cooperació."
- Comiat:
"Recordeu: fem de l'esport un espai per a tothom! Ens escoltem al proper capítol!"

3. Pauta d'Entonació i Assaig Oral (Fase d'Enregistrament)

Abans de prémer el botó vermell de gravar, recordeu aquests consells d'expressió oral:

1. Marcatge del text: Feu una línia inclinada (/) al guió on calgui respirar o fer una pausa breu.
2. Subratllat d'èmfasi: Subratlleu les paraules clau que cal pronunciar amb més força o entusiasme (ex.: *rècord del món, mai més silenci*at).
3. Control del ritme: No parleu de pressa; imagineu que esteu explicant una història a un company de 3r o 4t que no coneix gens el personatge.
4. Vocalització: Obriu bé la boca i vocalitzeu cada consonant, sobretot les essos finals i les terminacions en -r.
5. Silenci de seguretat: Deixeu 3 segons de silenci abans de parlar i 3 segons de silenci després de l'última frase per poder editar l'àudio fàcilment.